

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

VGT - et fyrtårn i Vestjylland

Vestjysk Gymnasium i Tarm har et fyrtårn i sit logo. Det er i symbolikkens tegn og i historisk perspektiv et godt valg. Gennem 135 år har VGT på mange måder kastet sit lys vidt og bredt. Ikke kun i Vestjylland, men over hele landet. Som en god vestjysk skolehistorie, der har sat livslange indtryk med god ballast for de elever, der gennem de mange år har gået på VGT, og markante spor generelt i udviklingen i Vestjylland.

Særlige "nedslag" i historien

Rektor på Vestjysk Gymnasium, Catarina Kastrup, flettede fortid og nutid sammen med særlige "nedslag" i skolens spændende 135-årige historie, da hun på Historiens Dag i Hardsyssel Historisk Samfund fortalte om VGT. Fra 1887, da skolen startede som realskole, til i dag, hvor VGT har alment gymnasium og HF med i alt ca. 400 elever.

Et af de særlige nedslag i Catarina Kastrups beretning var i 1935, da skolen blev statsanerkendt til at kunne holde eksamen (før den tid skulle eleverne til København for at blive eksamineret). Lige siden har studenterne fra VGT på dimissionsdagen gået i fakkeltog gennem Tarm.

Et andet meget markant årstal var 1953. Da blev VGT overtaget af staten og blev som sådant et "almindeligt" gymnasium. Det ganske særlige i det store perspektiv var, at VGT var den første statslige skole af sin art i hele Jylland. Også af den grund gav/giver det god mening, at skolens logo er et fyrtårn.

Andre markante nedslag i historien: I 1972 blev der oprettet HF på Vestjysk Gymnasium. I 1986 blev skolen et amtskolegymnasium under Ringkjøbing Amt. I 1980-erne blev kostafdelingen på VGT nedlagt, fordi der efterhånden var kommet lokale gymnasier adskillige andre steder i Vestjylland. I 2007 blev VGT med nedlæggelsen af Ringkjøbing Amt en statslig selvejende uddannelsesinstitution.

Catarina Kastrup er VGTs første kvindelige rektor. Hun blev ansat som sådan i august 2020. Før hende har der i skolens historie været syv rektorer. Blandt dem var Aksel Arndal. Han var den længst siddende rektor på VGT – i 32 år fra 1938 til 1970.

Skolegang i Vestjylland

En af de mange elever gennem tiden på VGT er Per Anker Jensen, der i dag bor i Brønshøj. Han gik på VGT fra 1967 til 1972 – de første år på den del af skolen, der var realskole, og derefter tre år på gymnasiet. Før den tid gik Per Anker Jensen fra 1960 til 1967 i Sdr. Vium Skole.

Til Hardsyssels Årbog 2022 har Per Anker Jensen skrevet en artikel om tiden på Sdr. Vium Skole og VGT under overskriften "Skolegang i Vestjylland i 1960-erne". På Historiens Dag uddybede han i et foredrag netop de år på Sdr. Vium Skole og på VGT. I øvrigt: Per Anker Jensen er ud af en søskendeflok på fem, der alle har gået på VGT!

Stor tilslutning til Historiens Dag

Der var stor tilslutning til Historiens Dag i Hardsyssel Historisk Samfund. Dagen samlede 80 deltagere – heraf mange, der på den ene eller den anden måde har haft en tilknytning eller et nært forhold til Vestjysk Gymnasium. Eksempelvis Anders Villadsen, der i dag bor i Kalundborg, hvor han i en årrække var kommunaldirektør. Han stammer fra Vinderup, men var i sin tid kostskoleelev på VGT. Til Hardsyssels Årbog 2022 har Anders Villadsen skrevet en artikel om "En skovløberfamilie i Nordre Feldborg Plantage".

Ud over rektor Caterina Kastrups indlæg om VGTs historie og Per Anker Jensens foredrag om skolegang i Vestjylland i 1960-erne bød programmet for Historiens Dag på en samlet præsentation af artiklerne i Hardsyssels Årbog 2022. Den leverede formanden for Hardsyssel Historisk Samfund og redaktør af årbogen, Gudrun Gormsen.

Ved afslutningen på dagen kunne medlemmerne af foreningen få deres eksemplar af årbogen med sig hjem. De øvrige medlemmer har fået/eller får deres årbøger leveret direkte i postkassen i løbet af november.

Rektor Catarina Kastrup fortalte på Historiens Dag om Vestjysk Gymnasiums spændende historie. Hun er VGTs første kvindelige rektor og nummer otte i rækken af rektorer i skolens 135 år historie.

Deltagerne i Historiens Dag på Vestjysk Gymnasium kom også langvejs fra. Bl.a. Anders Villadsen og hans hustru, Ulla, der bor i Kalundborg, hvor han i en lang årrække var kommunaldirektør. Anders Villadsen stammer fra Vinderup, men blev i sin tid student på VGT.

Fem af forfatterne til artikler i Hardsyssels Årbog 2022 deltog i Historiens Dag på VGT. Fra venstre er det Ove Nørholm, Ikast, Jon Høgh, Tim, Per Anker Jensen, Brønshøj, Hakon Rahbek, Krunderup, og Anders Villadsen, Kalundborg.

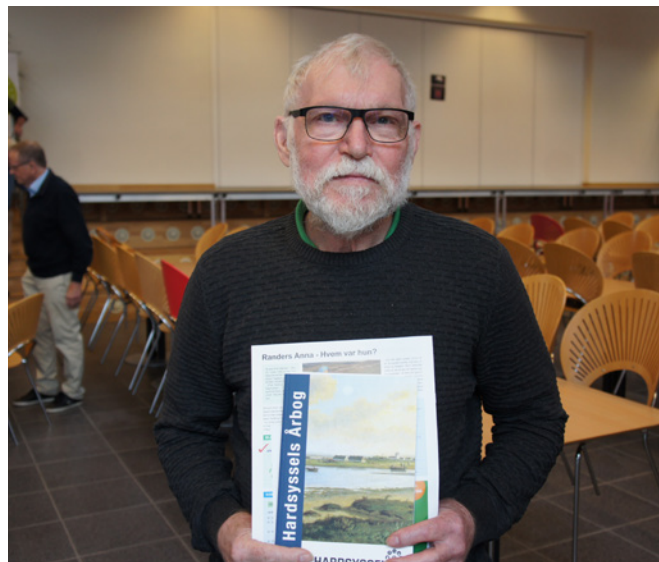
Der var stor tilslutning til Historiens Dag. Ca. 80 deltog i arrangementet, der foregik i VGTs smukke festsal.

Bjarne Engbjerg-Pedersen og Karin Jessing, der her læser i det seneste nummer af Hardsyssel Tidende, tog turen fra Bredsten til VGT i Tarm. Han stammer fra Grønbjerg, hun fra Esbjerg.

Formanden for Hardsyssel Historisk Samfund og redaktør af årbogen, Gudrun Gormsen, fortalte om indholdet i Hardsyssels Årbog 2022.

Medlemmerne af Hardsyssel Historisk Samfund kunne få deres eksemplar af årbog 2022 med sig hjem fra Historiens Dag. Her er det Hans Kurt Bjerg Mikkelsen, der bor i Hemmet Strand, men stammer fra Tarm.

Så er der udlevering af årbøger til medlemmer, der var med til Historiens Dag. Den del af arrangementet var foreningens kasserer, Frode Riber (siddende) tovholder på med assistance fra bestyrelsesmedlemmerne Bodil Grove Christensen og Ove Nørholm.

VGT er så vidt vides det eneste gymnasium i Danmark, der har en obelisk. Den blev rejst i forbindelse med skolens 50-års jubilæum. På obelisk (mindesøjlen) er der indgraveret nogle af de markante årstal i skolens udvikling og 135-årige historie.

Lokalhistorien i Engesvang er meget mere end Tollund-manden

DE LOKALHISTORISKE ARKIVER - Med jævne mellemrum skriver Hardsyssel Historisk Samfund i sine nyhedsbreve til medlemmerne portrætartikler om og med de lokalhistoriske arkiver i foreningens område. Til dette nyhedsbrev har vi besøgt Engesvang Lokalhistoriske Arkiv i Ikast-Brande Kommune. (Alle artikler kan også læses på Hardsyssel Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org under "Nyheder"). Tidligere artikler i serien: Hee Lokalhistoriske Arkiv i Ringkøbing-Skjern Kommune, Lokalarkivet for Thyborøn-Harboøre-Engbjerg i Lemvig Kommune, Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv i Holstebro Kommune og Lokalhistorisk Arkiv for Gjellerup Sogn i Herning Kommune.

I 1950 fandt to lokale tørvegravere i forbindelse med deres arbejde i Bjældskov Dal på østsiden af Bølling Sø ved Engesvang liget af en mand. Ved hjælp af kulstof-14 metoden blev liget dateret til år 220 f. Kr. På den måde fandt man frem til, at Tollund-manden, som vi kender ham i vores danmarkshistorie i dag, er et af verdens mest velbevarede moselig. Han er formodentlig blevet hals-hugget og ofret til guderne.

Liget af Tollund-manden kan ses på Silkeborg Museum. Men ud over ham er der så mange andre gode lokalhistorier knyttet til Engesvang-området, hvor Tollund-manden blev fundet. Mange af de historier er samlet op og er tilgængelige i Engesvang Lokalhistoriske Arkiv.

Engesvang er "bygget" på tørv

Det var under tørvegravning, at Tollund-manden blev fundet, og Engesvang og dette lokalsamfunds udvikling er bogstaveligt talt også bygget på tørv.

- Engesvang var et af de største tørvegravningsområder i Danmark. I 1877 blev jernbanen mellem Århus og Herning indviet, og det lagde grunden til tørveindustriens store succes i vores område. På et tidspunkt blev der anlagt en stor læsseplads for tørv i Engesvang, hvor den nuværende station ligger. Under 2. verdenskrig var Engesvang en af de mest trafikerede stationer i Danmark på grund af de store mængder tørv, der blev gravet op her omkring, og fordi alle havde brug for tørv. Derfor er det meget naturligt, at rigtig meget af det materiale, vi har i vores arkiv, på den ene eller den anden måde har tilknytning til tørvegravningen, der sluttede helt i starten af 1970-erne, fortæller arkivleder Ejvind Lassen. Hans far arbejdede i øvrigt også i perioder i tørvene.

Engesvang Lokalhistoriske Arkiv tager udelukkende imod skriftligt materiale og fotos til arkivering. Hvis arkivet får henvendelser om "ting", henvises der til Klosterlund Museum, der ligger ved Bølling Sø.

- Bortset fra nogle lokalhistoriske malerier på væggene har vi simpelthen ikke plads til andet end skriftligt materiale og fotos. Det har vi til gengæld meget af på vores hylder, og vi er i fuld gang med at digitalisere materialet i systemet Arkibas. Indtil nu har jeg arkivet ca. 4.000 fotos i systemet, og jeg er nået omkring halvvejs af det, vi gennem årene har fået ind. Så der er nok at tage fat på. Heldigvis hjælper et af bestyrelsesmedlemmerne (Ingelise Laier) nu også med at registrere og digitalisere det skriftlige materiale, siger Ejvind Lassen.

Han understreger, at der ikke er plads til de "store armbevægelser" og mange besøgende i det lokale, som arkivet har til rådighed i tilknytning til Engesvang Bibliotek.

- Nej, vi kunne godt tænke os noget mere plads og håber, at vi får det, når der skal bygges et nyt

bibliotek i Engesvang. Hvornår det sker, ved vi dog ikke på nuværende tidspunkt. Til gengæld kommer vi, der arbejder i arkivet, hinanden ved, og vi lægger da også stor vægt på det sociale samvær. Det er en væsentlig del af interessen for og om lokalhistorien. I øvrigt kan man sige, at den teknologiske udvikling på flere måder afhjælper vores beskedne fysiske rammer. Vi får hele tiden rigtig mange e-mails fra folk, der søger lokalhistoriske oplysninger om dette og hint. Så det giver jo mulighed for hurtige svar og hurtig kommunikation frem og tilbage, siger Ejvind Lassen.

Danmarks første friluftsbad

Engesvangs status og omdømme er som nævnt i fordums tid bygget på tørv. Men i dag er der også adskillige andre ting og lokaliteter i området, der har appel til omverdenen og skaber opmærksomhed udadtil. Det største og bedste eksempel er nok Bølling Sø, der blev til på grund af tørvegravningen og i dag er et yndet sted for natur- og motionselskere. Bølling Sø er et af Danmarks største naturgenopretnings projekter, der blev til over en årrække frem mod år 2005. Rundt om søen er der en 12 km lang sti i et område med et rigt fugle- og dyreliv.

Og så kan det f.eks. også nævnes, at Danmarks første friluftsbad blev bygget i 1930 i Engesvang. Og det bruges stadig flittigt. Tidligere var det kommunalt ejet. Nu er det forenings ejet.

Interesse blandt tilflyttere

Der bor ca. 2.100 mennesker i Engesvang. På grund af nærheden til de store byer Silkeborg og Ikast har Engesvang i de senere år fået mange nye indbyggere.

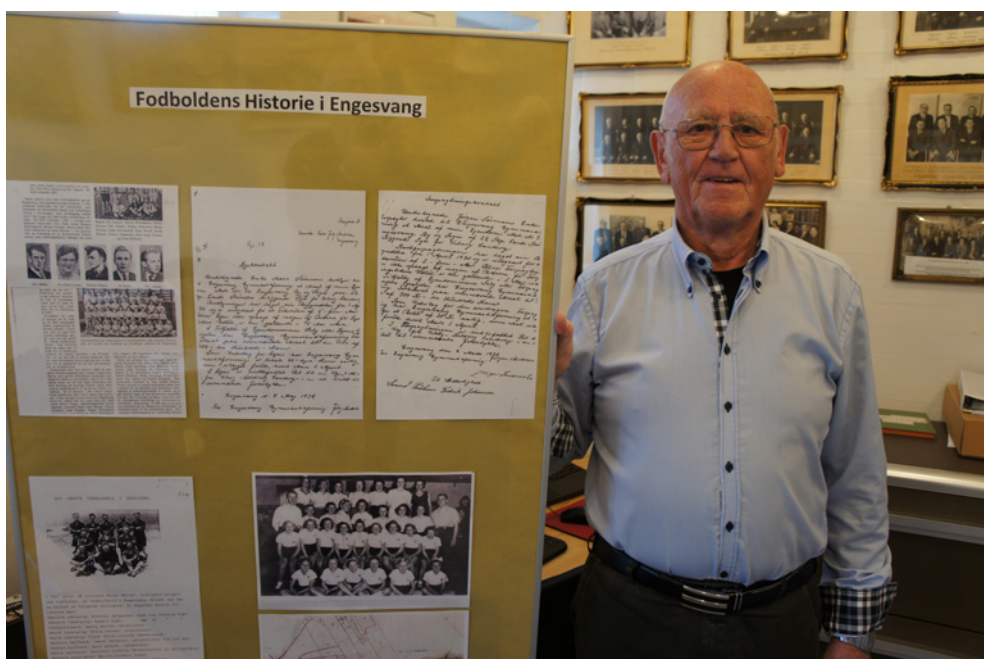
- Vi har et rigt og godt foreningsliv i området. Det afspejler sig bl.a. i, at vi altid har stor tilslutning til Engesvang Lokalhistoriske Forenings arrangementer. Når vi snakker lokalhistorisk interesse, så er det jo her - som de fleste andre steder - at den især er hos folk i alderen år 60 plus. Men vi oplever faktisk ofte henvendelser til lokalhistorisk arkiv fra tilflyttere, der søger oplysninger om de huse af måske ældre dato, som de er flyttet ind i. Det er da en god begyndelse på engagement i det lokalhistoriske, understreger arkivleder Ejvind Lassen og de frivillige i arkivarbejdet og foreningens bestyrelse.

Fakta om Engesvang Lokalhistoriske Arkiv

- * Engesvang Lokalhistoriske Arkiv og Forening blev oprettet i 1982 på initiativ af lærer John Juul Eriksen. Arkivet fik fra starten til huse i kælderen på Engesvang Skole, men senere i det nuværende tilholdssted i et lokale i tilknytning til byens bibliotek. Den nuværende arkivleder er Ejvind Lassen, der har haft den post i de seneste 10 år. Han er barnefødt i Engesvang og var i en lang årrække slagtermester i byen.
- * Foreningen, der i dag har over 200 medlemmer, virker som støtteforening for arkivet. Det årlige kontingent i foreningen er 50 kr. for en familie og 30 kr. for enlige. Foreningen ledes af en bestyrelse på fem medlemmer. Det er for tiden følgende: Martha Skov (formand), Kjeld Tollund (næstformand), Mie Rytter (kasserer), Ingelise Laier (sekretær) og Erna Jedig. Medlemmerne af bestyrelsen er samtidig de fem frivillige, der hver tirsdag i åbningstiden kl. 13-16 sammen med arkivlederen arbejder med bl.a. registrering af materialer, der kommer ind til arkivet.
- * Foreningen bag Engesvang Lokalhistoriske Arkiv tilbyder i løbet af året en række arrangementer for medlemmer og andet godfolk. Det er f.eks. udflugter til spændende lokalhistoriske steder. Foreningen deltager også med stande ved et årligt julemarked på Klosterlund Museum ved Bølling Sø og et årligt kildemarked samme sted.

Arkivleder i Engesvang Lokalhistoriske Arkiv, Ejvind Lassen, ved skærmen, der er blevet et vigtigt omdrejningspunkt i lokalarkivernes arbejde og registrering.

For nogen tid siden fik arkivleder Ejvind Lassen en forespørgsel om fodboldens historie i Engesvang. Det er nu blevet til en udstilling med mange plancher, der er hængt op i idrætshallen i Engesvang. Et eksempel på, hvor meget lokalhistorie, der ligger i lokalarkiverne - og som kan blive levende i en nutidig sammenhæng i den brede offentlighed.

De frivillige i arbejdet i lokalarkivet i Engesvang, som samtidig er med i bestyrelsen for foreningen bag arkivet, sammen med arkivleder Ejvind Lassen. På billedet bagest fra venstre: Martha Skov og Ejvind Lassen. Forrest fra venstre: Erna Jedig, Ingelise Laier og Mie Rytter. Det femte medlem af bestyrelsen er Kjeld Tollund, der ikke var til stede ved fotograferingen.